

ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ ΦΑΚΕΛΟΣ

Εφάπαξ πριμοδότηση για συμβολαιακή γεωργία

Σε καλό δρόμο τα φορολογικά κίνητρα για συμβόλαια, λέει μελέτη της διαΝΕΟσις

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΝΤΟΝΗ
kontonis@agronews.gr

Κίνητρα συμβολαιακής με εφάπαξ επιχορήγηση αγροτών που κλείνουν για πρώτη φορά συμβόλαια, επανασχεδιασμό της ενοικίασης δημόσιας γεωργικής γης, πριμοδότηση ΠΟΠ-ΠΓΕ και βελτίωση του στρατηγικού σχεδίου της ΚΑΠ με το «δανεισμό» Μέτρων από άλλες χώρες. Τα παραπάνω είναι κάποιες από τις προτάσεις που φιλοξενεί μελέτη της διαΝΕΟσις με τίτλο «Προοπτικές και ευκαιρίες για τον πρωτογενή τομέα στην Ελλάδα» που δημοσιεύτηκε στις 18 Ιουλίου. Η ομάδα ερευνητών, συγκεντρώνει τις παρεμβάσεις της σε δύο σχέδια: Πρώτον, στη λήψη πρωτοβουλιών που θα ενισχύσουν συνεργασίες-εξωστρέφεια, ποιοτική παραγωγή-ανθρώπινο

κεφάλαιο και τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις.

Δεύτερον, στην αναθεώρηση του στρατηγικού σχεδίου της ΚΑΠ εκεί όπου παρουσιάζονται χτυπητές αδυναμίες, με βάση και τις παρατηρήσεις της Κομισιόν. «Η χώρα μας δεν πρέπει να φοβηθεί», αναφέρει χαρακτηριστικά η συγγραφική ομάδα. Η μελέτη αυτή έρχεται σε συνέχεια των σχετικών πονημάτων του φορέα για τη συνεργατικότητα στον πρωτογενή τομέα (2019) και της μελέτης (2020) με τίτλο «ΕΣΠΑ - Ένα Εν Μέρει Ανεκμετάλλετο Αναπτυξιακό Κοινωνικό Εργαλείο», και ως εκ τούτου αναφέρεται και στα ζητήματα του συνεταιριστικού νόμου αλλά και στην ανάγκη δημιουργίας δομών που θα επισπεύδουν τις διαδικασίες έγκρισης και ελέγχων των Μέτρων του ΠΑΑ.

Γενικότερα, η μελέτη έχει σκοπό έχει να αναδείξει τις παρεμβάσεις εκείνες που μπορούν ά-

μεσα να οδηγήσουν στην επανεκκίνηση της ελληνικής αγροδιατροφής σε νέες βάσεις και με έναν νέο προσανατολισμό τη στιγμή.

Στο κείμενο υποστηρίζεται ότι «αν δεν ενισχύσει η πολιτεία τις συνεργασίες όλων των ειδών, αν δεν αξιοποιήσουμε και καταρτίσουμε κατάλληλα το ανθρώπινο κεφάλαιο της χώρας και δεν εντάξουμε την έρευνα και την καινοτομία σε κάθε φάσμα της παραγωγής, της μεταποίησης και της προώθησης των ελληνικών προϊόντων, αν δεν θωρακίσουμε την ελληνική παραγωγή με πλέγμα προστασίας της ποιότητας και αν δεν βρούμε τρόπο να λειτουργήσει αποτελεσματικά και στο σωστό χρόνο η δημόσια διοίκηση, ο αγροδιατροφικός κλάδος δεν θα πρωταγωνιστήσει ποτέ». Σημειώνεται πως η μελέτη λαμβάνει υπόψη και τις τελευταίες εξελίξεις στα πλαίσια του ρωσο-ουκρανικού πολέμου.

“

Κλίνετε... αστικά
Σε «αστικό πνεύμα» δείχνει να κινείται και η τελευταία μελέτη του διαΝΕΟσις για τον αγροτικό τομέα, καθώς επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στη σχέση αγροτών μεταποιητικής βιομηχανίας

Να διαλυθούν οι γκρίζες ζώνες στον ανεφοδιασμό

Η χώρα μας πρέπει κάποιες «γκρίζες» πρακτικές όπως η επιστροφή των προϊόντων που δεν πουλήθηκαν να τις μεταφέρει στον κατάλογο των «μαύρων» στο νόμο αθέμιτων πρακτικών

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΝΤΟΝΗ
kontonis@agronews.gr

Τρεις άξονες με επίκεντρο ένα συνδυασμό παρεμβάσεων με στόχο να «εξεκλειδωθεί» η αξία του πρωτογενούς τομέα της χώρας μας, προτείνει η μελέτη της διαΝΕΟσις ώστε ο αγροδιατροφικός κλάδος να μπορέσει πρωταγωνιστήσει. Στον πρώτο άξονα που αφορά στο δίδυμο «συνεργασίες - εξωστρέφεια», προτείνονται οι εξής παρεμβάσεις:

1) Διορθώσεις στον νόμο 4673/2020 για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, ώστε αυτός να αποτελεί πραγματικά «νόμο-πλαίσιο» και να δίνει ουσιαστική ευελιξία στα μέλη να καθορίζουν τα ίδια, μέσω του καταστατικού τους, την εσωτερική οργάνωση κι επιχειρηματική κατεύθυνση του συνεταιρισμού τους. Για παράδειγμα, το ελάχιστο ποσοστό συναλλαγών κάθε μέλους με τον συνεταιρισμό πρέπει να αποτελεί καταστατικό διάταξη, όπως και οι πιθανές κυρώσεις σε περίπτωση αθέτησης της συμφωνίας.

Σε ό,τι αφορά τις συμπράξεις και τη συμμετοχή ιδιωτών-επενδυτών σε συνεταιρισμούς, η διεθνής πρακτική μάς διδάσκει ότι η καλύτερη μέθοδος ουσιαστικής συμμετοχής και άντλησης κεφαλαίων από ιδιώτες είναι μέσα από θυγατρικές επιχειρήσεις.

2) Για τις κάθετες συνεργασίες, είναι σημαντικό πρώτα να διαλυθούν οι «γκρίζες σκιές» στην αλυσίδα εφοδιασμού, οι οποίες μάλιστα ενισχύθηκαν από τις ειδικές συνθήκες που δημιούργησε η πανδημία. Η χώρα μας θα μπορούσε κάποιες «γκρίζες» πρακτικές (π.χ. επιστροφή των προϊόντων που δεν πουλήθηκαν, χρεώσεις για την αποθεματοποίηση και την έκθεση προϊόντων) να τις μεταφέρει στον κατάλογο των «μαύρων», όπως έκαναν πολλά κράτη-μέλη. Άλλωστε, είναι αμφίβολο πόσο εύκολο είναι να τηρούνται οι απαιτήσεις διαφάνειας σχετικά με το είδος των πληροφοριών που πρέπει να παρέχονται στον προμηθευτή προκειμένου να δικαιολογηθεί μια «γκρίζα πρακτική». Παράλληλα,

Απαιτούνται ρυθμίσεις για σχολάζουσα γη

Για τον δεύτερο άξονα που αφορά στις «διοικητικές μεταρρυθμίσεις», ένα παράδειγμα που θα μπορούσε να δώσει το στίγμα για ουσιαστική διοικητική μεταρρύθμιση θα μπορούσε να αφορά στην αξιοποίηση της «σκολάζουσας» δημόσιας γεωργικής γης η οποία έχει μέγεθος που είναι ίσο περίπου με 6,5% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης. Θα μπορούσε, λοιπόν, να εφαρμοστεί ένα πρόγραμμα αξιοποίησης της περιουσίας αυτής, το οποίο να περιλαμβάνει τα εξής:

- α) τον ανασχεδιασμό του προγράμματος ενοικίασης δημόσιας γεωργικής γης, το οποίο χαρακτηρίζεται από αδιαφάνεια και καθυστερήσεις στην εφαρμογή·
- β) την αξιοποίηση των ακινήτων που κατέχει ή διεκδικεί ή οφείλει να διεκδικεί η «Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. υπό Ειδική Εκκαθάριση», τουλάχιστον αυτών που ανήκαν σε εταιρείες ή συνεταιρισμούς που έχουν κλείσει οριστικά· και γ) τη δημιουργία ενός ειδικού συμπληρωματικού προγράμματος ανασαμού, για την καλύτερη αξιοποίηση των ακινήτων από όσους μπορούν άμεσα να τα αξιοποιήσουν (π.χ. υγιείς συνεταιρισμούς στην ίδια περιφέρεια).

ως προς τις καθυστερήσεις των πληρωμών, ίσως θα ήταν καλύτερο να είχαμε ορίσει ενιαία προθεσμία 30 ημερών για τις πωλήσεις τόσο αλλοιώσιμων όσο και μη αλλοιώσιμων προϊόντων, όπως έκαναν κάποιες άλλες χώρες

3) Μεγαλύτερη αξία θα είχε η γενικότερη ενίσχυση της συμβολαιακής γεωργίας. Κάποιες θετικές κινήσεις έγιναν πρόσφατα σε αυτή την κατεύθυνση (φορολογικά κίνητρα του νόμου 4935/2022). Η διαΝΕΟσις προτείνει στη μελέτη να εξεταστεί η αξιοποίηση των ειδικών κοινοτικών ρυθμίσεων για τις κρατικές ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, με μια εφάπαξ επιχορήγηση για κάθε αγροτική εκμετάλλευση που αποφασίζει να συνάψει μια τέτοια σύμβαση. Σε κάθε περίπτωση, πιστεύουμε ότι χρειάζεται και ξεχωριστή νομοθεσία για τη συμβολαιακή γεωργία που να κάνει ακόμη πιο ξεκάθαρο το πεδίο εφαρμογής της και να εξασφαλίζει ένα υψηλό επίπεδο προστασίας για τα συμβαλλόμενα μέρη.

4) Η Πολιτεία μπορεί να στρέψει την προσοχή της και στην ανάπτυξη των βραχειών αλυσίδων εφοδιασμού. Πέρα από την πρόβλεψη που πρέπει να εισαχθεί στο Στρατηγικό Σχέδιο για την ΚΑΠ, ενδιάμεσον παρουσιάζουν και οι προτάσεις στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος SMARTCHAIN.

5) Παράλληλα με την αντιμετώπιση της έλλειψης συνεργασίας θα χρειαστεί να διαμορφωθεί η στρατηγική και ο στρατηγικός φορέας της εξωστρέφειας. Είναι κεφαλαιώδους σημασίας η δημιουργία ενός οργανισμού προώθησης της εξωστρέφειας στον αγροδιατροφικό τομέα. Βέβαια, ο οργανισμός θα αποτελεί πρωτοβουλία του ιδιωτικού τομέα, ο οποίος και θα έχει την αποκλειστική ευθύνη της οργάνωσης και λειτουργίας του. Η Πολιτεία, ωστόσο, μπορεί να επιδοτήσει το αρχικό κεφάλαιο με τη μορφή της συγχρηματοδότησης κατά ένα σοβαρό ποσοστό (30-40%), στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού στρατηγικού σχεδίου.

Σημαντικό ρόλο στην ανάληψη της σχετικής προσπάθειας για υπεραξία από τους παραγωγούς παίζει η εμπέδωση της αξίας της πιστοποίησης στις τιμές πώλησης.

Δαπανηρό το marketing, πρέπει να γίνεται ομαδικά

Για τον τρίτο άξονα που αφορά στο δίδυμο «ποιοτική παραγωγή - ανθρώπινο κεφάλαιο», η μελέτη προκρίνει ζητήματα που έχουν να κάνουν κυρίως με το branding, την πιστοποίηση και το γενικότερο προφίλ των αγροτικών προϊόντων στις τοπικές και διεθνείς αγορές. Πιο συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά την πιστοποίηση, με δεδομένο ότι είναι μια διαδικασία δαπανηρή, θα ήταν χρήσιμο να τεθεί ένας εθνικός στόχος, ώστε να αυξηθεί το ποσοστό των παραγόμενων προϊόντων μας που λαμβάνουν κάποια πιστοποίηση σε βάθος πενταετίας και δεκαετίας. Την ίδια στιγμή, η προσπάθεια της Πολιτείας για ενθάρρυνσή της πρέπει να κινηθεί σε τρία επίπεδα:

(α) Σημαντικό ρόλο στην ανάληψη της σχετικής προσπάθειας από τους παραγωγούς παίζει η εμπέδωση της αξίας της πιστοποίησης για τις τιμές πώλησης, αλλά και τις δυνατότητες διείσδυσης των προϊόντων σε νέες αγορές. Μια εκστρατεία προώθησης των πλεονεκτημάτων της, με έμφαση στα εγχώρια παραδείγματα παραγωγών που έχουν προχωρήσει τις σχετικές διαδικασίες, θα μπορούσε να λειτουργήσει καταλυτικά·

(β) Το δεύτερο πεδίο αφορά στην ενημέρωση των παραγωγών σχετικά με τα είδη πιστοποιήσεων που μπορούν να τους ωφελίσουν, με πληροφορίες για κόστος, διαδικασίες, χρόνους υλοποίησης, ώστε να προβούν σε μια επιχειρηματικά στέρεη απόφαση που να ενταχθεί στον σχεδιασμό τους.

(γ) Το τρίτο πεδίο αφορά στην κινητροδότηση από την Πολιτεία (π.χ. μέτρα συστημάτων ποιότητας του ΠΑΑ, προμωδότηση ΠΟΠ-ΠΓΕ σε προγράμματα του ΕΣΠΑ γενικά), που όμως μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά μόνο αν έχουν

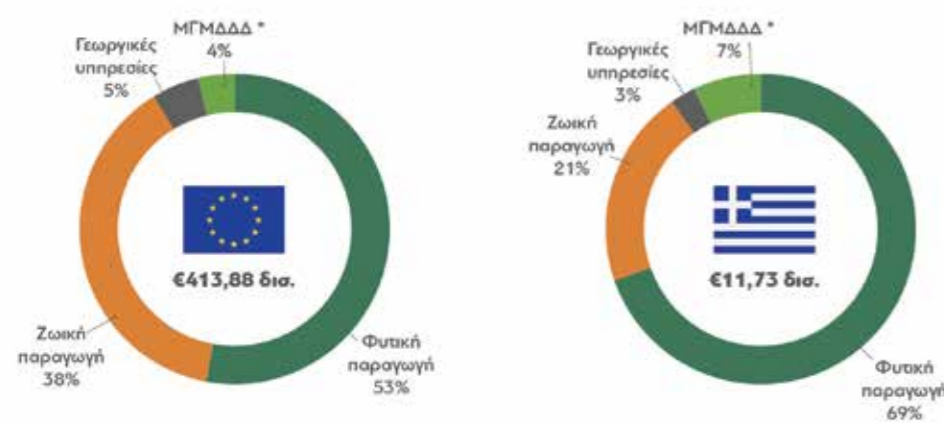
προηγηθεί προσπάθειες στα πρώτα δύο πεδία. Στο σκέλος του branding, οι δαπάνες marketing υπόκεινται σε αδυσώπητους κανόνες που αφορούν το μέγεθος της εκάστοτε επένδυσης σε σχέση με την απόδοσή της, και στις περισσότερες περιπτώσεις εγχώριων αγροδιατροφικών επιχειρήσεων το ύψος των δαπανών marketing δεν είναι επαρκές σε σχέση με τις αγορές στις οποίες επιχειρούν να διεισδύσουν.

Πρόγραμμα οικοδόμησης ικανοτήτων

Αναφορικά τώρα με το «ανθρώπινο κεφάλαιο» η μελέτη υποστηρίζει πως υπάρχει τεράστια ανάγκη για ένα πρόγραμμα οικοδόμησης ικανοτήτων που θα ενθαρρύνει τη συνεργασία, την εξωστρέφεια, την καινοτομία, αλλά και τη στροφή στην αγορά, μέσα από τη διάχυση χρήσιμων πληροφοριών και τεχνογνωσίας. Στο πλαίσιο αυτό, και με σκοπό μέτρα και πρωτοβουλίες να ενταχθούν κάτω από μια ομπρέλα που να ενισχύει την αποτελεσματικότητά τους, προτείνεται η αξιοποίηση της τεχνολογίας για τη δημιουργία ενός διαδικτυακού συστήματος με διακεριστή τον ΕΛΓΟ-Δήμητρα που θα συγκεντρώνει σε μια ενθαρρυντική πλατφόρμα μια σειρά από πληροφορίες και υπηρεσίες.

Στην πλατφόρμα θα μπορούσαν να περιληφθούν, μεταξύ άλλων, πληροφορίες για μεθόδους καλλιέργειας, συνόψεις ερευνητικών προγραμμάτων που αφορούν τον κλάδο και συνδέσμιους σε αυτά (π.χ. προγράμματα Horizon), Μαζικά Ανοικτά Διαδιδυακικά Μαθήματα («ΜΑΔΜ») που θα επικαιροποιούνται και θα καλύπτουν ολόκληρη την αλυσίδα αξίας, εκπαιδευτική ύλη των δημόσιων ΙΕΚ κ.α.

Η αξία της γεωργικής παραγωγής σε ΕΕ-27 και στην Ελλάδα (μ.ό. 2018-2020)

“
Αξία παραγωγής
Η αξία της συνολικής γεωργικής παραγωγής στη χώρα μας αντιστοιχεί σε περίπου 2,8% της συνολικής γεωργικής παραγωγής των χωρών της ΕΕ

Τι αξία δημιουργούμε;

€7.125,6 εκατ. η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία της γεωργίας (μαζί με δασοκομία και αλιεία)	3,9% του ΑΕΠ η συνεισφορά της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας της γεωργίας	8,2% του συνόλου των εξαγωγών (αγαθών και υπηρεσιών) οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων
684.950 οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις	77,1% του συνόλου οι πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις σε φυσικό μέγεθος (< 5 εκτάρια)	67,7% του συνόλου οι πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις σε οικονομικό μέγεθος (< €8.000)

Να δανειστεί η Ελλάδα ιδέες για την ΚΑΠ από άλλες χώρες

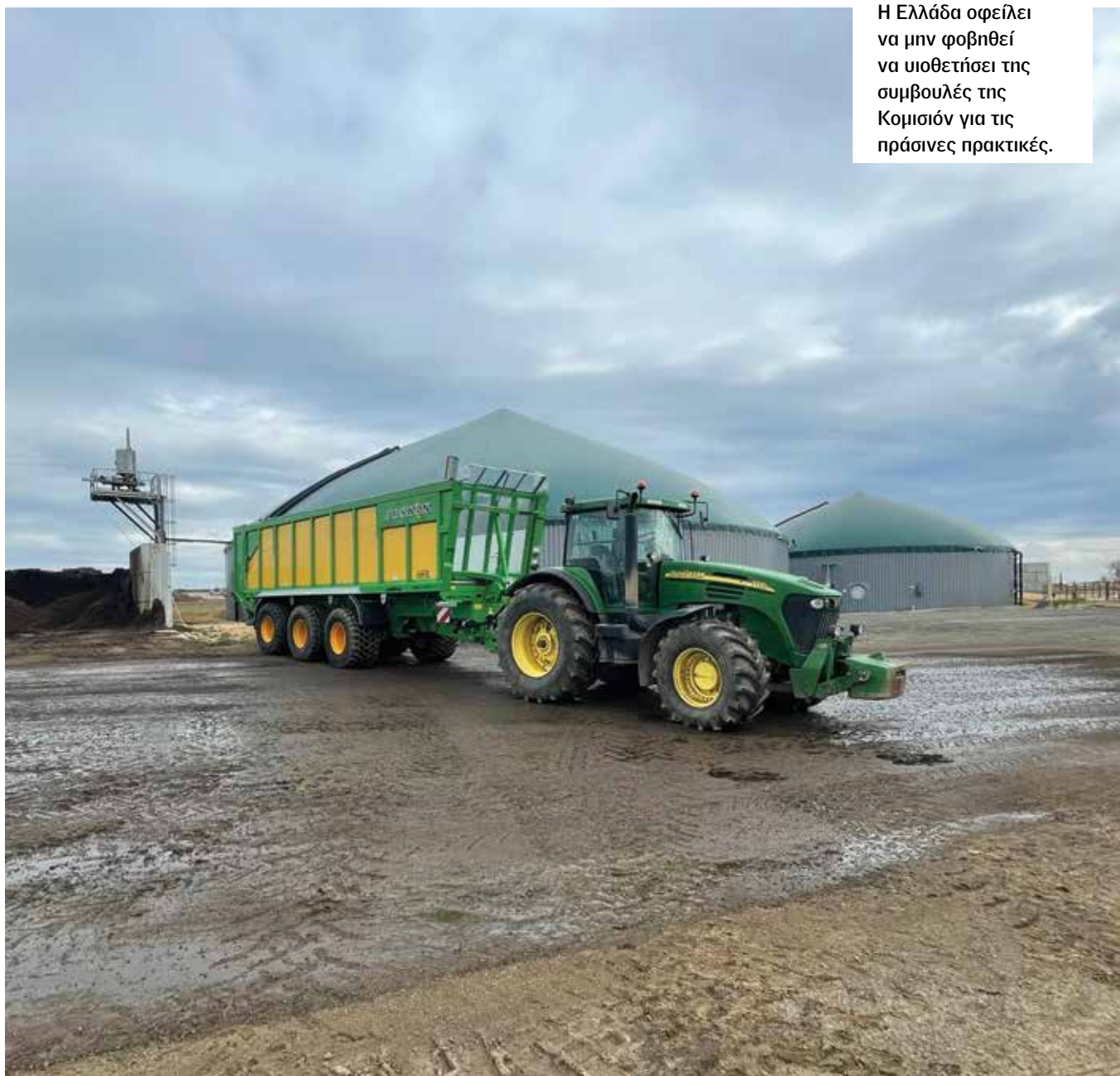
Χρήζει βελτίωσης το στρατηγικό ειδικά σε εργαλεία όπως είναι η επιδότηση των ασφαλιστρών

Στην απαιτούμενη βελτίωση της εκδοχής του σχεδίου που κατατέθηκε στο πλαίσιο της ΚΑΠ, στέκεται στο δεύτερο σκέλος παρεμβάσεων για τον πρωτογενή τομέα η διαΝΕΟσις, λέγοντας πως η χώρα μας θα πρέπει να ακολουθήσει «παρεμβάσεις ακριβείας» κατά τα πρότυπα της «γεωργίας ακριβείας». Ειδικότερα, για τις παρατηρήσεις της Κομισιόν, οι ερευνητές αναφέρουν πως ακόμη και στις περιπτώσεις που οι στόχοι μπορεί να φαίνονται μέχρι και υπερβολικοί, όπως στο πεδίο των μέτρων για το περιβάλλον, την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα, «η χώρα μας δεν πρέπει να φοβηθεί». Οφείλει, να διαμορφώσει μια πιο ξεκάθαρη συνολική «πράσινη αρχιτεκτονική», να θέσει φιλόδοξους στόχους και να βρει δημιουργικές λύσεις, όπως στην περίπτωση της διαχείρισης των υδάτων με τη συμπληρωματικότητα άλλων προγραμμάτων (π.χ. το πρόγραμμα «Υδωρ 2.0»). Αν δεν υπάρχουν φρέσκες ιδέες, μπορούν να αναζητηθούν στα Στρατηγικά Σχέδια που έχουν καταθέσει οι άλλες χώρες και είναι δημόσια διαθέσιμα.

Για παράδειγμα, η χώρα μας μπορεί να δανειστεί ιδέες από τα πέντε κράτη-μέλη που έχουν συμπεριλάβει στο Σχέδιό τους πολλαπλά εργαλεία διαχείρισης κινδύνου (π.χ. προγράμματα ασφαλιστρών, προγράμματα στήριξης αμοιβαίων κεφαλαίων). Θα μπορούσε ακόμη και να ακολουθήσει το παράδειγμα της Ιταλίας, η οποία αποφάσισε να κάνει χρήση του άρθρου 19 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, διοχετεύοντας 3% των άμεσων ενισχύσεων στη δημιουργία αμοιβαίου κεφαλαίου διαχείρισης κινδύνου για όλους τους γεωργούς που λαμβάνουν ενισχύσεις στο πλαίσιο της ΚΑΠ. Ομοίως, ως προς τις βραχείες αλυσίδες, η χώρα μας μπορεί να μελετήσει τα παραδείγματα που ανέπτυξαν τέσσερα κράτη-μέλη (ειδικά η περίπτωση της Σλοβενίας παρουσιάζει ενδιαφέρον).

Παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο στρατηγικό σχέδιο που σταχυολογήθηκαν ως άξιες προσοχής

● Η Επιτροπή καλεί τη χώρα μας να επανεξετάσει τη στρατηγική ανακατανομή της εισοδηματικής στήριξης, ενισχύοντας την α-

Η Ελλάδα οφείλει να μην φοβηθεί να υιοθετήσει τις συμβουλές της Κομισιόν για τις πράσινες πρακτικές.

Η Επιτροπή καλεί τη χώρα μας να εξηγήσει γιατί δεν εξετάζει το ενδεχόμενο να υποστηρίξει τη δημιουργία βραχειών αλυσίδων εφοδιασμού

να διανομή προς τις μεσαίες και μικρότερες εκμεταλλεύσεις.

● Επέκταση και ενίσχυση του εθνικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων.

● Η Επιτροπή διατυπώνει την ανησυχία της για το χαμηλό επίπεδο δέσμευσης ως προς την προώθηση της ισότητας των φύλων και τη συμμετοχή των γυναικών στη γεωργία.

● Η Επιτροπή χαιρετίζει τις πολλές και καλές ιδέες που συνοψίζονται στο Σχέδιο για τη βελτίωση του ελληνικού συστήματος γεωργικής γνώσης και καινοτομίας (AKIS), αλλά καλεί την Ελλάδα να μετατρέψει αυτές τις ιδέες σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις.

● Η Ελλάδα καλείται να διευκρινίσει πώς θα χρηματοδοτηθούν η δημιουργία και η συντήρηση των σχεδιαζόμενων (ψηφιακών) αποθετηρίων γνώσεων (knowledge reservoirs), αλλά και να διασφαλίσει ότι το υλικό που θα παρέχεται σε αυτά θα είναι κατανοητό και χρήσιμο όχι μόνο για τους ερευνητές, αλλά κυρίως για τους γεωργούς και τους γεωργικούς συμβούλους.

● Η Ελλάδα καλείται να εξηγήσει και να αιτιολογήσει ποιους τομείς τελικά θα υποστηρίξει μέσω της συνδεδεμένης ενίσχυσης, καθώς διαπιστώνεται ασυμφωνία μεταξύ της ανάλυσης που έχει προηγηθεί και των τομέων που επλήχθησαν, ενώ σε συναφείς παρατηρήσεις διαπιστώνεται η μη

επαρκής αιτιολόγηση κάποιων επιλογών.

● Η Επιτροπή ζητά από την Ελλάδα να εξηγήσει την απόφασή της να μην υποστηρίξει οργανώσεις παραγωγών πέραν των τομέων των οπωροκηπευτικών, της μελισσοκομίας, του οίνου και της ελιάς.

● Η Επιτροπή καλεί τη χώρα μας να εξηγήσει γιατί δεν εξετάζει το ενδεχόμενο να υποστηρίξει τη δημιουργία βραχειών αλυσίδων εφοδιασμού.

● Να ληφθεί υπόψη η συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα και πρωτοβουλίες ως προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό του πρωτογενή τομέα και των αγροτικών περιοχών.

● Η μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη γεωργία προϋποθέτει την κατάρτιση των γεωργών και τη συστηματική παροχή συμβουλών προς αυτούς, η χώρα μας καλείται να περιγράψει καλύτερα πώς θα οργανωθεί το σύστημα παροχής συμβουλών, πώς θα συνδεθεί με το AKIS, πώς θα το θέσει σε εφαρμογή ήδη από το 2023, αλλά και πώς θα εξασφαλίσει ότι και οι ίδιοι οι σύμβουλοι θα εκπαιδεύονται και θα συνεργάζονται μεταξύ τους.

Όλες αυτές οι παρατηρήσεις που ξεχώρισαν οι ερευνητές μπορεί να μην είναι απαραίτητα κυρίαρχες, σχετίζονται, ωστόσο, άμεσα ή έμμεσα με παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να είναι καίριες για την αναγέννηση του πρωτογενή τομέα.